Vårdföretagarnas Assistansbarometer

Valspecial

September 2026

Vårdföretagarna

Valspecial
Kostnadsökning per kommun – om kommunerna ska ta över och sköta all personlig assistans själva

Problembild

- Assistansbarometern visade i juni 2026 att rörelsemarginalerna för assistansanordnarna har försämrats radikalt sedan 2014. Orsaken är statens långsiktiga underfinansiering av statligt beslutad assistans.
- En fjärdedel av företagen hade en rörelsemarginal under 0,6 procent år 2024 och sedan dess har underfinansieringen fortsatt.
- Två av tre bolag uppger att de kommer att behöva lägga ned helt eller byta bransch under 2027 – om inte ersättningen höjs på ett rimligt sätt.
- Försvinner de privata anordnarna måste kommunerna kliva in och ta över driften av all personlig assistans. Det riskerar kosta kommunerna över 10 miljarder kronor.

Vad får man för 10 miljarder i fördyring och vad får man inte?

- I dag väljer bara var sjunde assistansberättigad kommunen som utförare. Om de privata företagen och de ideella utförarna försvinner så begränsas livet för de knappt 20 000 personer med stora funktionsnedsättningar som i dag har rätt till assistans.
- Det skulle innebära ett kraftigt minskat självbestämmande för alla med assistans, och en väsentligt högre kostnad för skattebetalarna.
- Den stora kostnadsökningen skulle inte ge fler människor rätt till assistans. Inte heller skulle den ge dem som har assistans i dag en enda timme till. Det blir dyrare, men inte bättre.

Vad bör göras?

- Assistansersättningen måste följa kostnadsutvecklingen. Vårdföretagarna har föreslagit att assistansersättningen ska indexeras.
- Införandet av en indexering räcker dock inte. En kraftigare höjning måste göras först, för att förhindra att många av utförarna går under.
- Vårdföretagarnas bedömning är att det krävs ett påslag på minst 6 procent inför 2027. Merkostnaden blir då 1,2 miljarder kronor jämfört med genomsnittliga höjningar 2014–2026.
- Under åren 2014–2026 har ersättningen höjts med i genomsnitt 1,9 procent vilket varit kraftigt under faktiska pris- och löneökningar.

1,2 miljarder för staten eller 10 miljarder för kommunerna?

- Om kommunernas kostnad ökar med 10 miljarder kronor kommer kommunpolitikerna att behöva vidta kraftiga åtgärder för att finansiera detta.
- I förlängningen kommer kommunerna att kräva ökade statsbidrag.
- Valet för våra politiker är om de ska låta staten ge seriösa anordnare ekonomiska förutsättningar att kunna fortsätta med sin verksamhet eller låta kommunerna ta över till en betydligt högre kostnad för skattebetalarna. Samhällsekonomiskt borde valet vara tämligen enkelt.
- Detta handlar inte om att välja mellan att betala eller inte betala för personlig assistans. Behoven hos brukarna försvinner inte om bolagen och de ideella anordnarna går i konkurs.
- Mitt i denna ekvation finns människor med mycket stora funktionsnedsättningar som riskerar att förlora möjligheten att själva bestämma vem som ska ge dem stöd i vardagen.

Fakta om kommunerna:

- Revisionsbolaget Grant Thornton har tidigare visat att kommunernas kostnader för egenregi i genomsnitt låg 30 procent över den statliga ersättningen 2021–2022.
- Det finns ingen anledning att tro att kostnadsbilden har sjunkit i landets kommuner sedan dess – snarare tvärtom.
- Om de privata utförarna skulle tvingas lägga ned verksamheten beräknas kostnaderna för kommunerna öka med cirka 8 miljarder kronor om året för personlig assistans beslutad av Försäkringskassan.
- Lägger man till även kommunalt beslutad assistans så blir summan över 10 miljarder kronor att fördela över landets kommuner.

Uppskattad kostnadsökning per län för personlig assistans

Uppskattad kostnadsökning* per län för personlig assistans om kommunerna tar över utförandet fullt ut

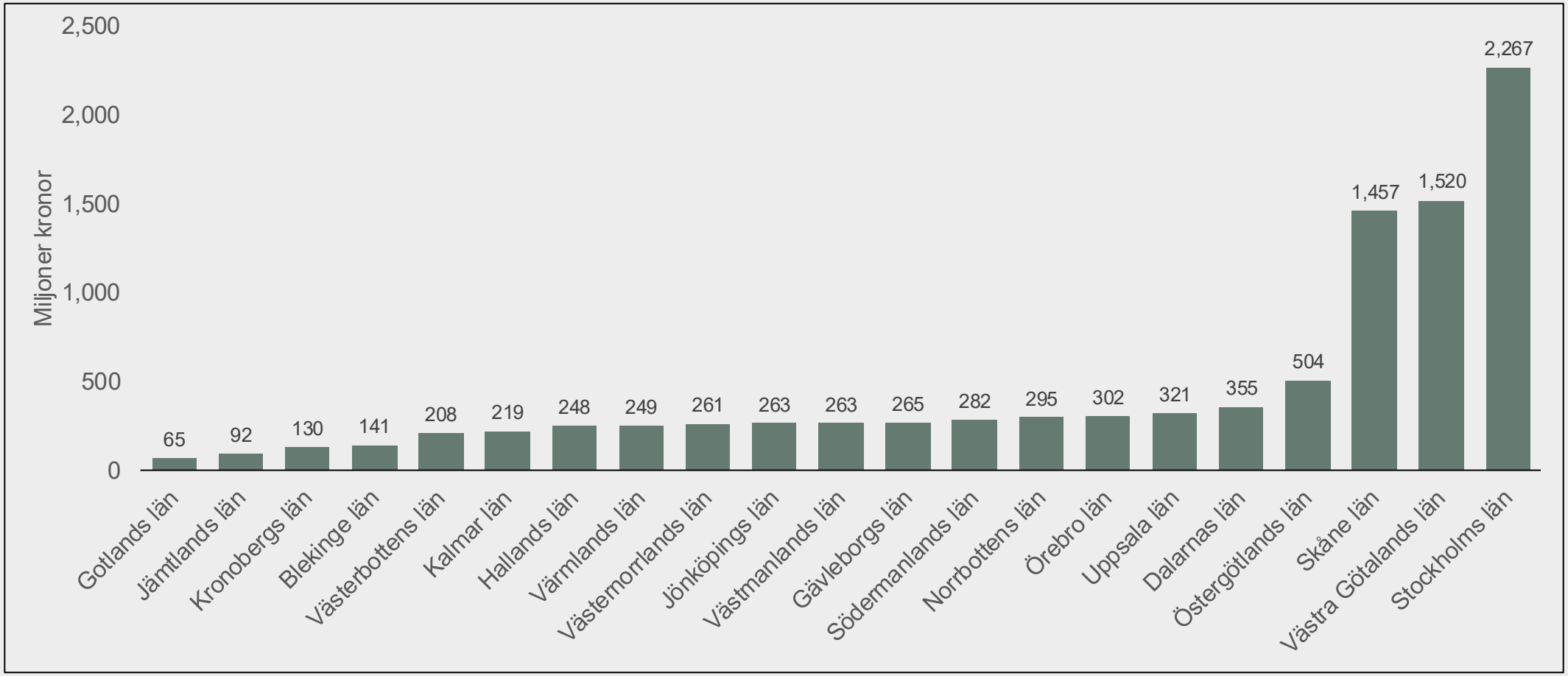

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Stockholms län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Stockholms län

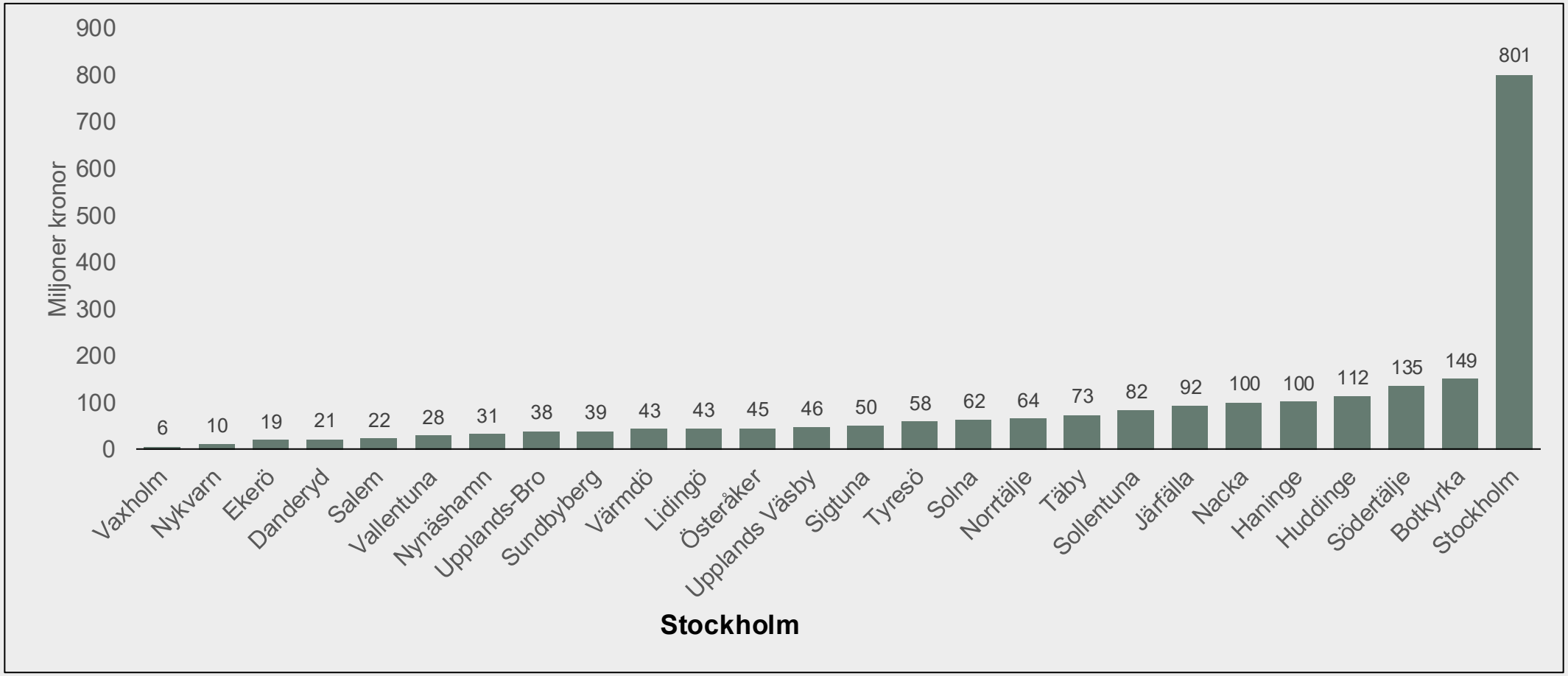

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Uppsala län, Södermanlands län och Östergötlands län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Uppsala län, Södermanlands län och Östergötlands län

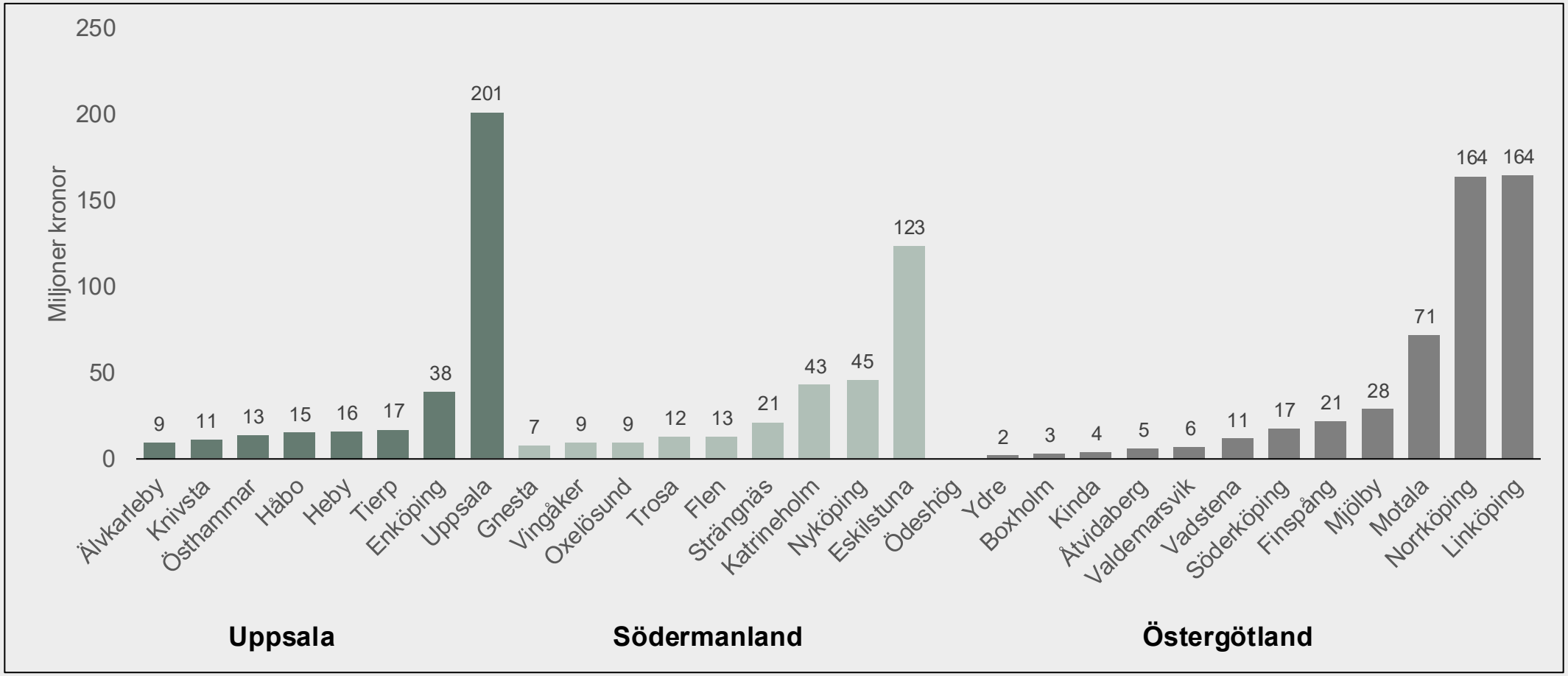

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Jönköpings län, Kronobergs län och Kalmar län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Region Jönköping, Region Kronoberg och Region Kalmar

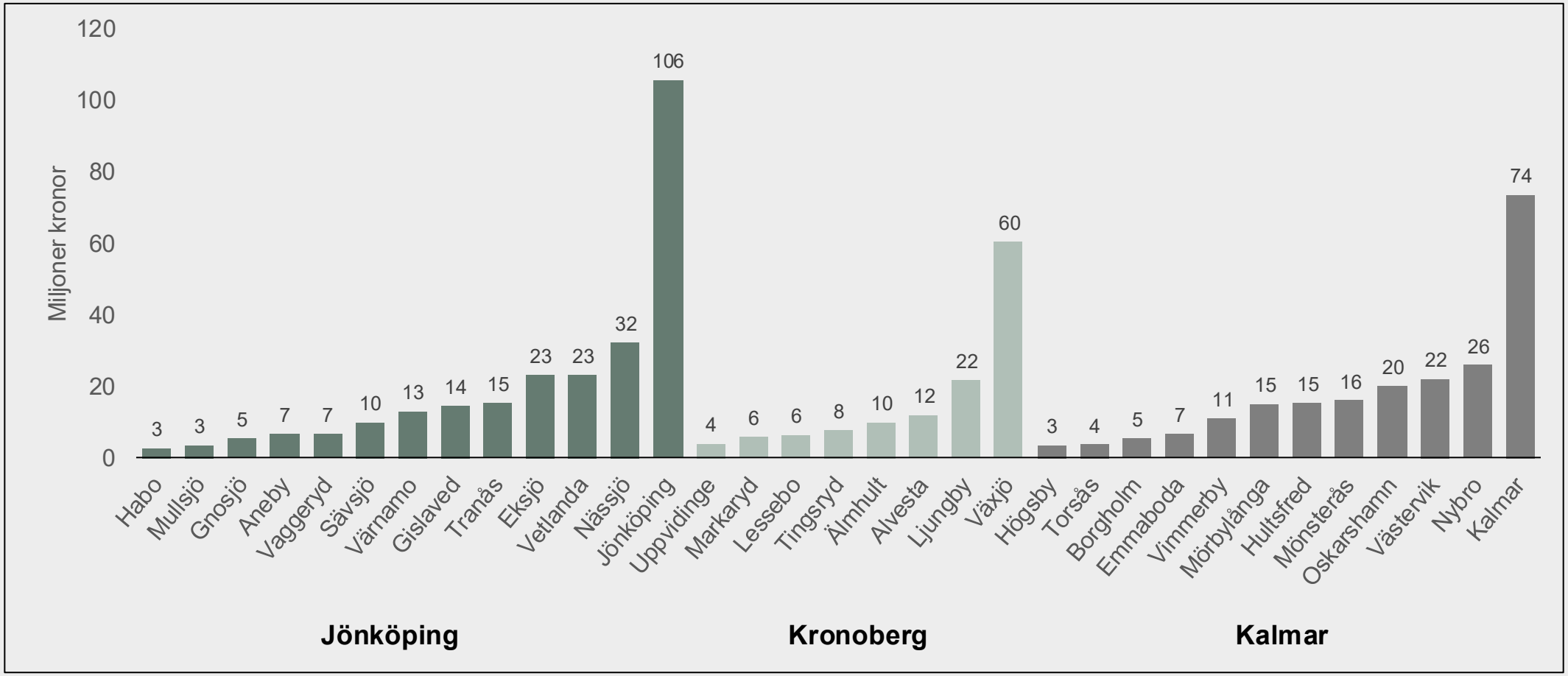

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Skåne län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Region Skåne

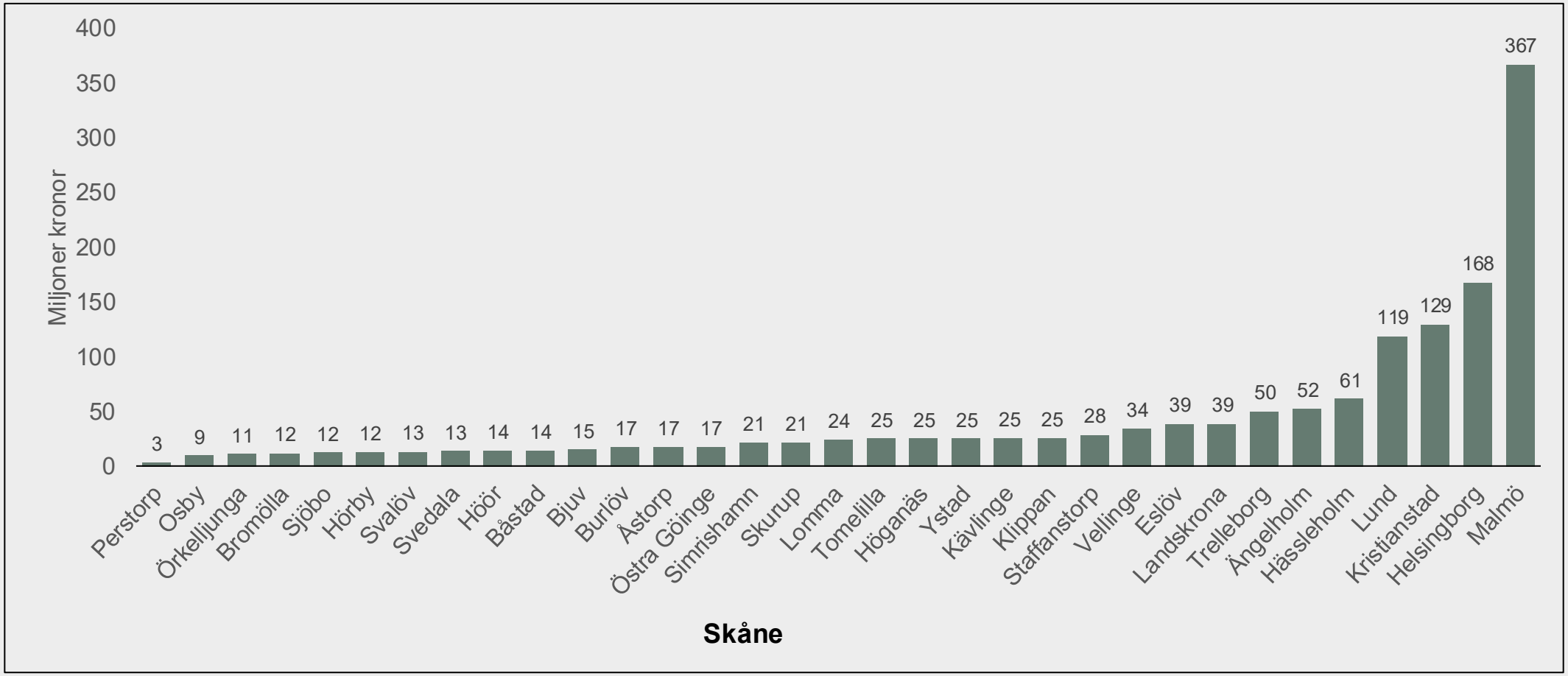

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Blekinge län, Hallands län och Värmlands län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförande fullt ut i Blekinge län, Hallands län och Värmlands län

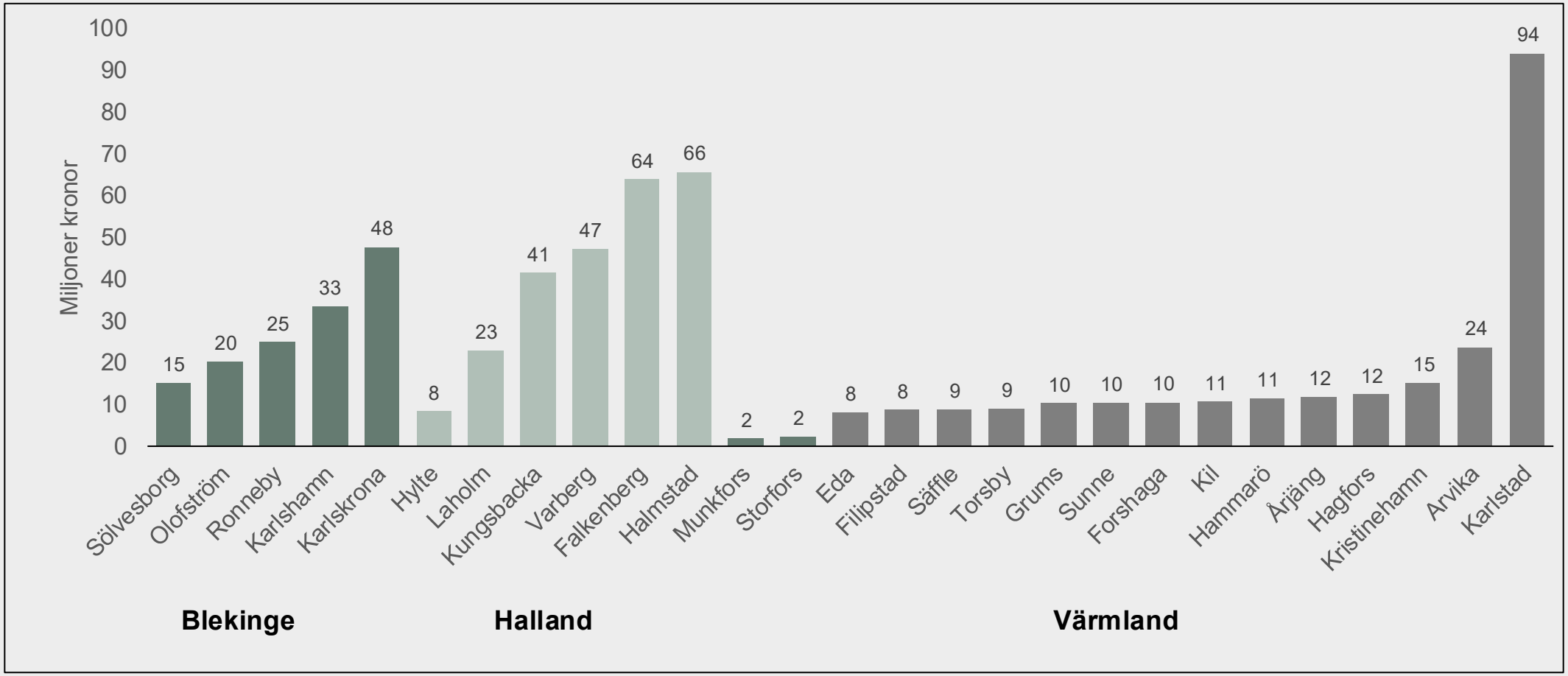

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Västra Götalands län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Västra Götalands län

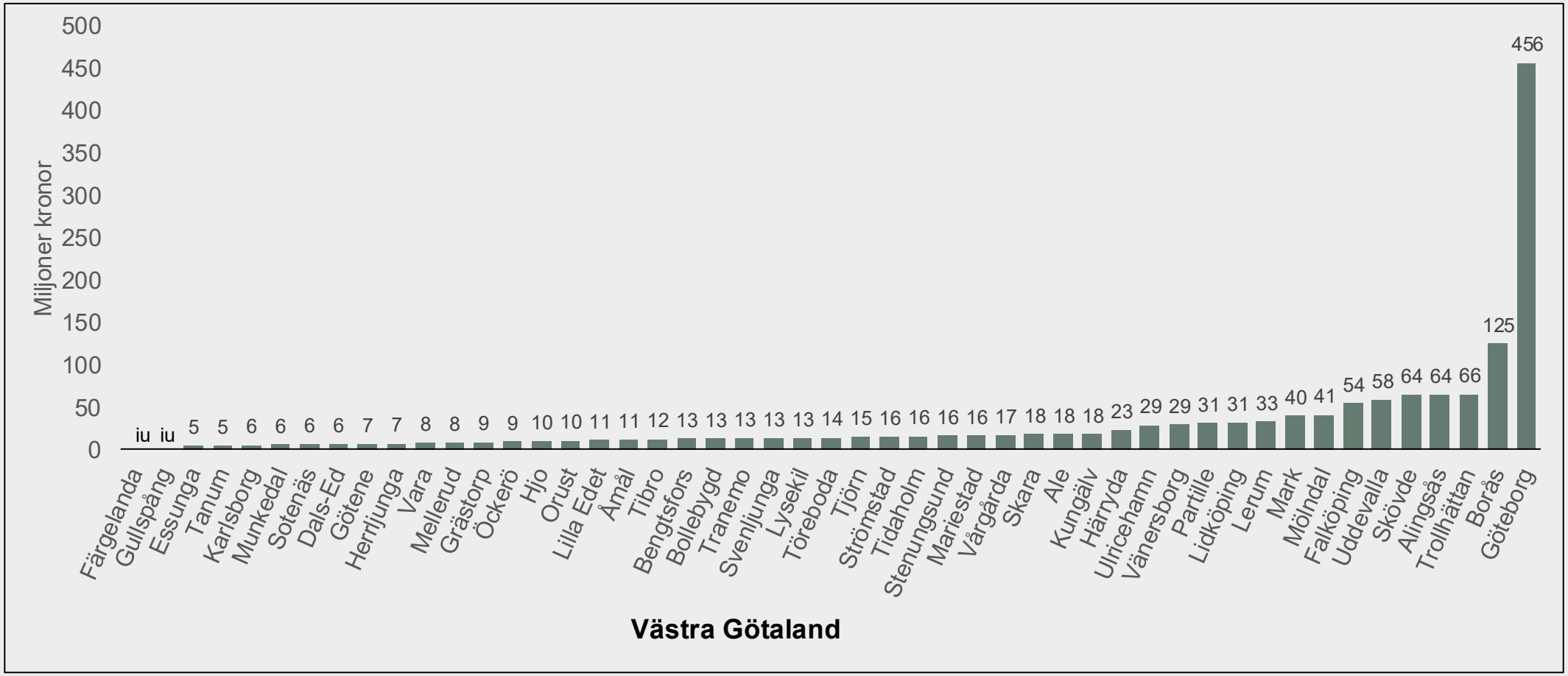

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Örebro län, Västmanlands län och Dalarnas län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Örebro län, Västmanlands län och Dalarnas län

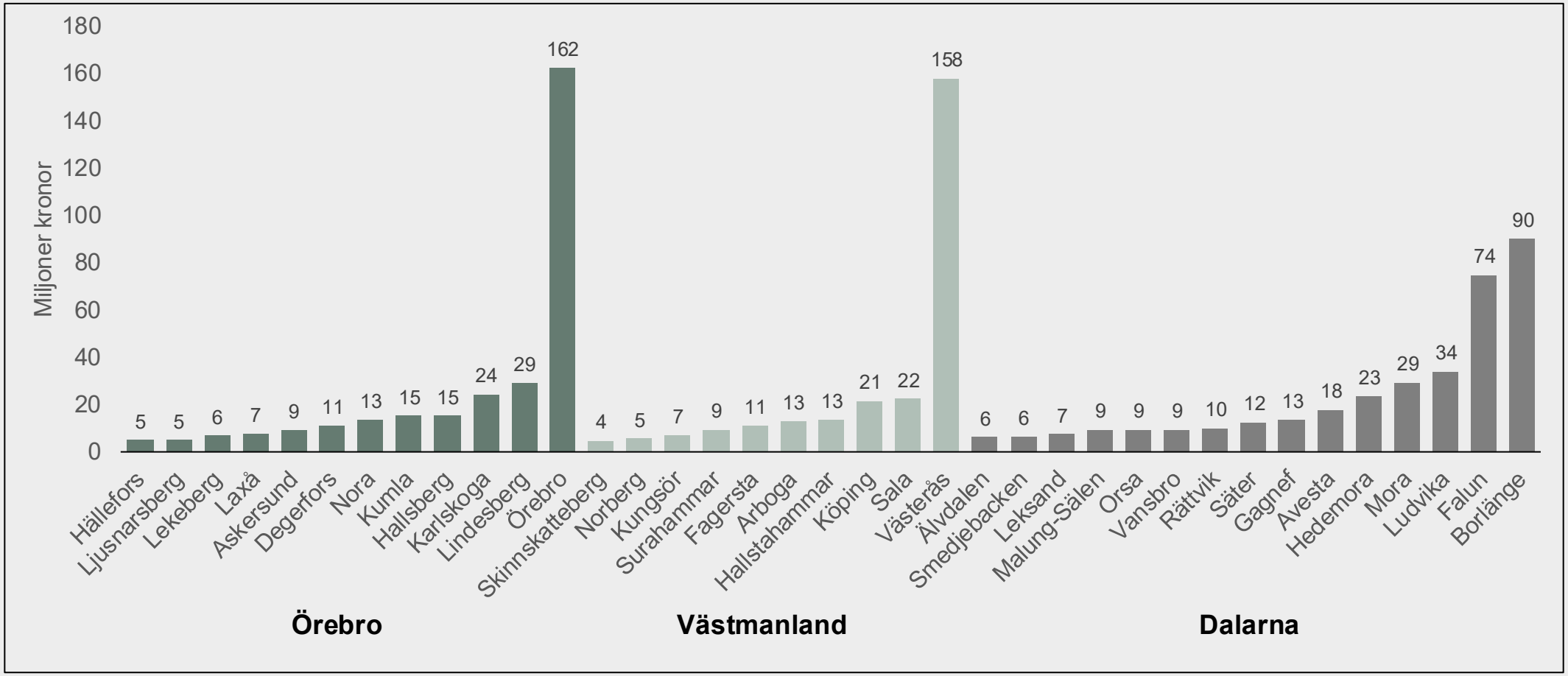

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Gävleborgs län, Västernorrlands län och Jämtlands län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Gävleborgs län, Västernorrlands län och Jämtlands län

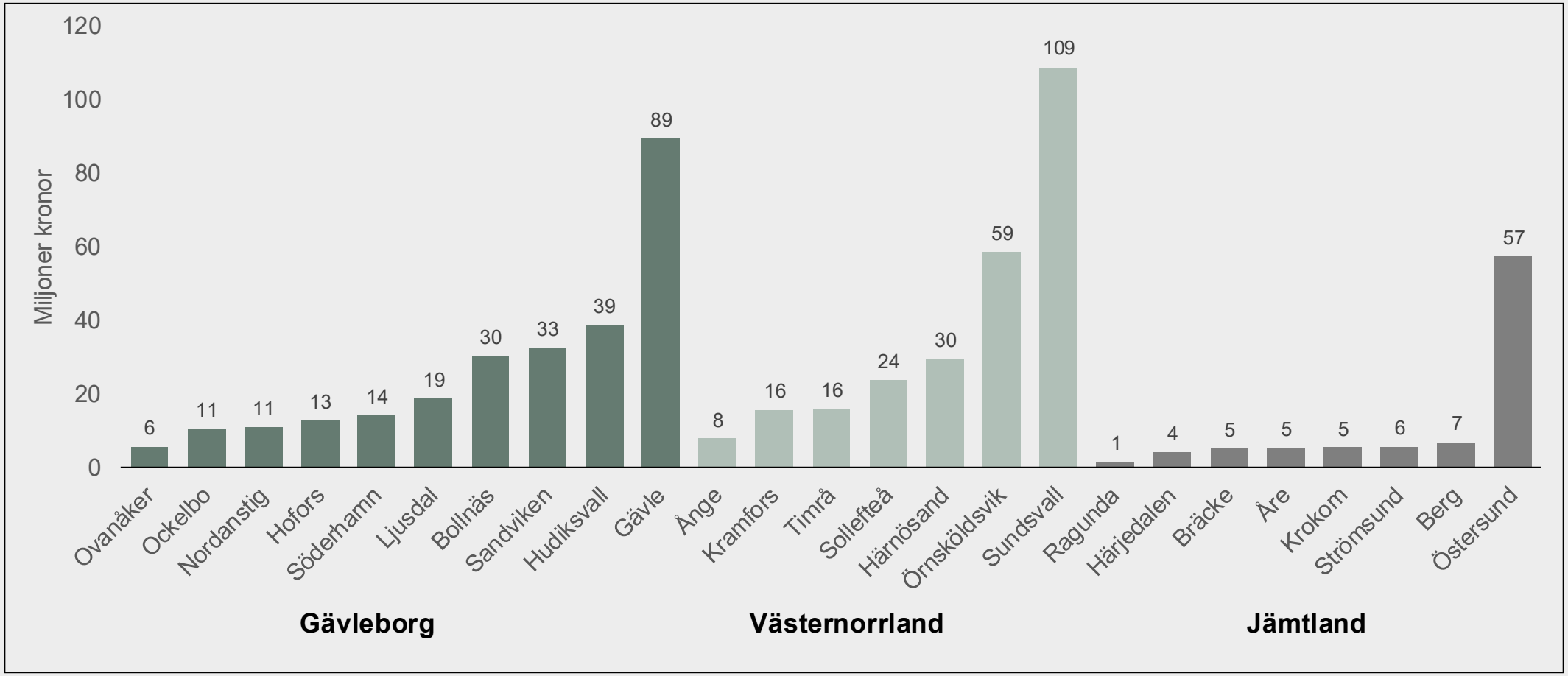

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Uppskattad kostnadsökning per kommun för personlig assistans i Västerbottens län och Norrbottens län

Uppskattad kostnadsökning* per kommun för personlig assistans om kommunen tar över utförandet fullt ut i Västerbottens län och Norrbottens län

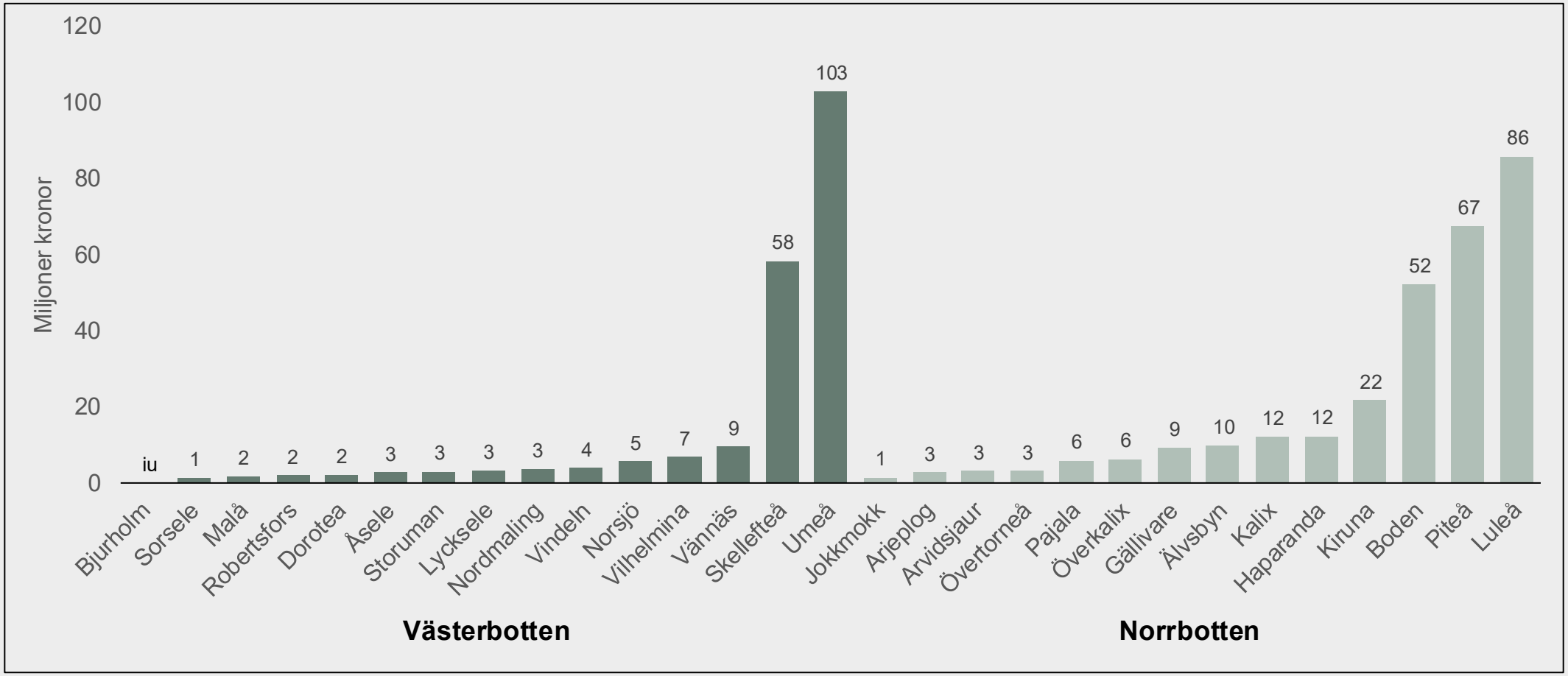

* Beräknat utifrån 2025 års uppgifter

Hur har vi gjort?

- Beräkningen av den uppskattade kostnadsökningen av den statliga assistansen har utgått från antalet assistansberättigade och genomsnittligt antal assistanstimmar per kommun i december 2025.
- Andelen av assistansberättigade som i dag har en kommunal anordnare i varje kommun har utgått från andelen i det län kommunen återfinns.
- Med utgångspunkt från detta har sedan beräknats hur många timmar som går över i kommunal regi om samtliga övriga anordnare försvinner, allt annat lika.
- Med utgångspunkt från att assistansen utförd av kommunerna i genomsnitt kostar 30 procent mer än den statliga ersättningen per timme har kostnadsökningen för varje kommun sedan uppskattats.
- Beräkningen av den uppskattade kostnadsökningen av den kommunala assistansen har utgått från antalet assistansberättigade med kommunal assistans per kommun 2025.

- Det genomsnittliga antalet assistanstimmar har antagits vara 61 timmar i genomsnitt i samtliga kommuner (Socialstyrelsen 2025).
- Andelen av de assistansberättigade som i dag har en kommunal anordnare har antagits vara den samma som vi antagit avseende den statliga assistansen.
- Med utgångspunkt från detta har vi sedan även här beräknat hur många timmar som går över i kommunal regi om samtliga övriga anordnare försvinner.
- Med utgångspunkt från att assistansen utförda av kommunerna i genomsnitt kostar 30 procent mer än den statliga ersättningen per timme har detta även här använts för att uppskatta kostnadsökningen för varje kommun om även all kommunalt beslutad assistans utförs av kommunen.
- För att få fram den totala kostnaden om all statlig och kommunalt beslutad assistans har kommunerna som anordnare har de uppskattade kostnadsökningarna för den statliga assistansen respektive den kommunala assistansen summerats för varje kommun.